

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра зарубіжної літератури, теорії літератури та слов'янської філології

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Основи теорії мовленнєвої комунікації

обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Російсько-український переклад»

Спеціальність 035 Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти перший

філологічний факультет

Мова навчання українська, російська

Розробник: доцент кафедри зарубіжної літератури, теорії літератури та слов'янської філології Гураль Майя Ігорівна

Профайл викладача:

<https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=WJXLNiwAAAAJ&cstart=20&pagesze=80>

Контактний телефон: 0502830664

E-mail: m.gural@chnu.edu.ua

Консультації: Очні консультації: середа 13.00-14.00

Онлайн-консультації: за попередньою домовленістю

1. Анотація навчальної дисципліни: Курс «Основи теорії мовленнєвої комунікації» побудований в аспекті сучасної теоретичної концепції і методики навчання ефективній мовленнєвій діяльності. Теоретичний і практичний матеріал дисципліни направлений на отримання знань і навичок, необхідних для оптимального діалогічного спілкування, в тому числі професійного, яке є важливою складовою професійної компетенції сучасного спеціаліста.

Основна увага курсу зорієнтована на розгляд питань сучасної комунікативістики: комунікативний процес та його складові, комунікативні бар'єри та шляхи їх подолання; форми та види мовленнєвої комунікації – діалог, монолог, етика спілкування; усна форма комунікації (аудіювання, говоріння), писемна форма комунікації (читання й письмо); масова та міжособистісна комунікація; специфіка невербальної комунікації.

2. Мета навчальної дисципліни: дати студентів системне уявлення про мовленнєву комунікацію, закласти основи його становлення як професійної мовної особистості і навчити професійному володінню видами мовленнєвої діяльності з урахуванням етичних, соціолінгвістичних і психолінгвістичних аспектів спілкування; сформувати у студентів комунікативну компетенцію.

3. Пререквізити: Сучасна російська мова, Сучасна українська мова.

4. Результати навчання

Загальні компетентності: Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. Здатність бути критичним і самокритичним. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. Здатність працювати в команді та автономно. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Фахові компетентності: Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються. Здатність аналізувати соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних фактів. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань. Здатність здійснювати лінгвістичний аналіз текстів.

У ході вивчення курсу студент повинен:

знати:

- методологічні проблеми теорії комунікації;
- структуру, форми існування і функціональні стилі мови й мовлення;
- основні принципи створення тексту залежно від стилю мовлення;
- структурні моделі комунікації та комунікативні бар'єри;
- види й форми вербальної комунікації;
- основні типи та причини комунікативних невдач та уміти уникати їх;
- рівні комунікації – від міжособистісної до масової;
- етичні, соціолінгвістичні та психолінгвістичні особливості мовного спілкування;
- психологію мовленнєвої комунікації.

ВМІТИ:

- застосувати на практиці комунікативні стратегії і тактики;
- володіти методикою підготовки усного виступу, володіти навичками його виконання;
- розв'язувати комунікативні завдання в залежності від ситуації мовлення;
- будувати висловлювання різних стилів і жанрів у відповідності до ситуації спілкування;
- будувати різні види діалогу, розв'язувати конфліктні ситуації та вести диспут, дискусію, спір, тощо;
- використовувати мовні засоби відповідно до мети, ситуації спілкування, жанру і особливостей співрозмовника.

1. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни Основи професійної діяльності перекладача												
Форма навчання	Рік підготовки	семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семинарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	2	3	90	2	22	22			44	2	іспит
Заочна												

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	Денна форма				
		у тому числі				
1	2	л	п	лаб	інд	с.р.
	3	4	5	6	7	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Теорія комунікації як наука					
Тема 1. Предмет і завдання теорії комунікації	7	2				5
Тема 2. Комунікативний процес і його елементи	13	4	4			5
Тема 3. Вербальна й невербальна комунікація	18	4	4			10
Разом за ЗМ1	38	10	8			20

Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Форми і види мовленнєвої комунікації					
Тема 4. Форми мовленнєвої комунікації	14	4	4			6
Тема 5. Усна й письмова форми комунікації.	22	6	6			10
Тема 6. Міжособистісна й масова комунікація	14	2	4			8
Разом за ЗМ2	50	12	14			24
Усього годин	90	22	22		2	44

5.3. Теми практичних занять

№	Назва теми
1	Комунікативний процес і його елементи
2	Вербальна й невербальна комунікація
3	Усна й письмова форми комунікації.
4	Міжособистісна й масова комунікація

5.4. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1	Науки, що вивчають мовленнєву діяльність. Психолінгвістика. Теорія мовленнєвої комунікації
2	Елементи комунікативного процесу
3	Невербальні засоби і компоненти комунікації
4	Різновиди мовленнєвої комунікації
5	Особливості усної форми комунікації.
6	Специфіка міжособистісної та міжкультурної комунікації. Масова комунікація

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, реферат, творча робота) відповідь студента.

Формою підсумкового контролю є іспит.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- реферати;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- контрольні роботи.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за

		розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)						Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль №2				
T1	T2	T3	T7	T8	T9	40	100
10	10	10	10	10	10		

7. Рекомендована література

7.1. Базова (основна)

1. Ален Дж., Перро Р. Выявление коммуникативного намерения, содержащегося в высказывании // Новое в зарубежной лингвистике (Теория речевых актов). – М.: Прогресс, 1986.
2. Арутюнова Н.Д. Коммуникация (глава 1-3) //Человеческий фактор в языке: Коммуникация, модальность, дейксис. – М.: Наука, 1992.
3. Булыгина Т.В., Шмелев А.Д. Языковая концептуализация мира. – М.: «Языки русской культуры». 1997.
4. Вежбицкая А. Язык. Культура. Познание. – М.: Рус. словари, 1996.
5. Винокур Т.Г. Говорящий и слушающий: Варианты речевого поведения. – М.: Наука, 1993.
6. Гойхман О.Я., Надеина Т.М. Основы речевой коммуникации. – М.: Дело, 1998.
7. Залевская А.А. Введение в психолингвистику. – М., 1999.
8. Зарецкая Е.Н. Риторика. Теория и практика речевой коммуникации. – М.: Дело, 1998.
9. Ермакова О.Н., Земская Е.А. К построению типологии коммуникативных неудачна материале естественного русского диалога)// Русский язык в его функционировании. коммуникативно-прагматический аспект. – М., 1993. – С.30-64.
10. Ключев Е.В. Речевая коммуникация. – М., 1998.
11. Львов М.Ф. Основы теории речи. – М., 2000.

12. Основы теории коммуникации / Под ред. М.А. Василика. – М.: Гардарики, 2006.
13. Основы межкультурной коммуникации/Под ред А.П.Садохина. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 353с.
14. Почепцов Г.Г. Теория коммуникации. – М.;К: «Ваклер», 2003.
15. Супрун А.Е. Лекции по теории речевой деятельности. – Минск, 1996.
16. Формановская Н.И. Речевой этикет и культура общения. – М., 1989.

Література до змістового модуля № 1

1. Иванова С.Ф. Искусство диалога, или беседы о риторике. – Пермь, 1992.
2. Красных В.В. Основы психолінгвістики и теории коммуникации. – М., 2001.
3. Кубрякова Е.С. Краткий словарь когнитивных терминов. – М., 1997.
4. Калянская О.Л. Текст и коммуникация. - М., 1990.
5. Леонтьев А.А. Психология общения. – М., 1997.
6. Макаров М.Л. Основы теории дискурса. – М., 2003.
7. Прохоров Ю.Е. Действительность. Текст. Дискурс.- М., 2003.
8. Федосюк М.Ю. Неявные способы передачи информации в тексте. – М., 1988.
9. Формановская Н.И. Речевые общения: коммуникативно-грамматический подход. – М., 2002.
10. Формановская Н.И. Речевое взаимодействие: коммуникация и прагматика. – М., 2007.

Література до змістового модуля № 2

1. Артемов В.А. Психология речевой интонации. – Киев, 1990.
2. Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества. – М., 1979.
3. Бадмаев Б.Ц., Малышев А.А. Психология обучения речевому мастерству. – М., 1999.
4. Гольдин В.В. Речь и этикет. – М., 1983.
5. Горелов И.Н. Невербальные компоненты коммуникации. – М., 1980.
6. Дзюбенко О.Г., Присяжный Т.В. Культура дискуссии. – К., 1990.
7. Зарецкая Е.Н. Риторика. Теория и практика речевой коммуникации. – М.: Дело, 1998.
8. Зубенко Л.Г., Немцов В.Д. Культура ділового спілкування. – К., 2000.
9. Львов М.Ф. Основы теории речи. – М., 2000.
10. Сорокин В.Н. Теория речеобразования. – М., 1985.
11. Стернин И.А. Введение в речевое воздействие. – Воронеж, 2001.

7.2. Допоміжна

Додаткова література до змістового модуля № 1

Н.Е. 1.1. Предмет і завдання теорії комунікації

1. Основы речевой деятельности (схемы, таблицы, комментарии к теоретическому курсу) / Сост. Гураль М.И. – Черновцы, 1998.
2. Львов М.Р. Основы теории речи. – М., 2000. – С.7-45.

Н.Е. 1.2. Комунікативний процес і його елементи

1. Формановская Н.И. Речевое взаимодействие: коммуникация и прагматика. – М.:Издательство «Икар», 2007.
2. Ключев Е.В. Речевая коммуникация. – М.: Приор, 1998.

Н.Е. 1.3. Вербальна й невербальна комунікація

1. Крейдлин Г.Е. Невербальная семиотика. – М., 2002.
2. Основы межкультурной коммуникации / Под ред. А.П.Садохина. – М., 2003. – С.156-195.
3. Акишина А.А., Кано Х., Акишина Т.Е. Жесты и мимика в русской речи. лингвострановедческий словарь. – М., 1991.

Додаткова література до змістового модуля № 2

Н.Е. 2.1. Форми мовленнєвої комунікації

1. Гойхман О.Я. Речевая коммуникация. – М., 2001. – С.117-148.
2. Риторика монолога / Под ред. А.И.Варшавской. – СПб, 2002.

Н.Е. 2.2. Усна й письмова форми комунікації

1. Амарова Т.П. Функциональная взаимосвязь письменного и звукового языка. – М., 1985.
2. Колшанский Г.В. Лингвокоммуникативные аспекты речевого общения. – М., 1985.
3. Бадмаев Б.Ц., Малышев А.А. Психология обучения речевому мастерству.- М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999.

Н.Е. 2.3. Міжособистісна та масова комунікація

4. Березин В.В. Теория массовой коммуникации. – М., 1994.
5. Терин В.П. Массовая коммуникация: социокультурные аспекты политического воздействия. – М., 1999.
6. Гудков Д. Теория и практика межкультурной коммуникации. – М.: Гнозис, 2003.

8. Інформаційні ресурси

Сайт ЧНУ, дистанційне навчання: <https://moodle.chnu.edu.ua/>